

Ugroženi pjevači

U Evropi živi sedam vrsta drozdova, a u našoj zemlji je zabilježeno šest vrsta od kojih su četiri gnjezdarice. Kao lovci - ljubitelji prirode rado ih susrećemo, jer nas zatečene u ambijentu ozelenjenih šuma i gajeva njihov melodičan pjev uveseljava i dušu oplemenjava

Piše: Velid Delić

U faunističkom popisu ptica Bosne i Hercegovine sa sigurnošću je ukupno zabilježena 321 vrsta ptica od kojih su 123 pjevice, a rasporedene su u 20 porodica i 56 rodova. Budući da je opšte poznato (i naučno dokazano) da su ptice pjevice korisne u poljoprivredi i šumarstvu kao granama privrede, jer hraneći se potamane mnoštvo štetnih insekata, njihovih larvi i gusjenica. Znano je da su trajno zaštićene i da je ugrožavanje njihovog opstanka strogo kažnjivo. Stoga će ovdje biti opisan jedan broj pjevica s kojim se susrećemo u našim predjelima i lovištima, a ovom prilikom slijedi prikaz svih šest vrsta drozdova koji pripadaju rodu *Turdus*.

1. Drozd imelaš *Turdus viscivorus* (Linne)

njemački: Misteldrossel

Redovita je gnjezdarica u čitavoj zemlji, osim u Hercegovini. Životni prostor ovog drozda su ravničarske i brdske miješane šume, a ne izbjegava i čiste sastojne crnogorice.

U području gniježdenja boravi od kraja februara ili početkom marta do kraja oktobra. Za tople jeseni se zadržu u ravničarskim predjelima i duže. U Hercegovini se vidi za selidbe i zimovanja, ali u većini prezimljuje u područjima jugozapadne Evrope.

Gnijeздо od biljnih vlakana i stabljika, obloženo ilovačom i suhim travkama, pravi na drveću. Podiže dva legla od kraja marta do juna. Snese četiri do pet zelenkastih jaja s

ljubičastim pjegama (31,2mm x 22,3mm). ženka sjedi na jajima 12 do 14 dana, a oba roditelja brinu se o mladim čučavcima koji su samostalni sa tri sedmice, ali iz gnijeзда izlete nakon dvije sedmice, pa ih roditelji hrane na obližnjim granama ili na tlu.

Prehrana: raznovrsni insekti, larve, manje gusjenice, crvlike životinje, mali puževi, bobice, plodovi drveća i grmlja.

2. Drozd cikelj *Turdus philomelos* (Brehm)

njemački: Singdrossel

Gnjezdarica je u gotovo čitavoj zemlji, u staništima bjelogoričnih i crnogoričnih šuma, velikim parkovima i vrtovima. češći je u šumama na obroncima srednjegorja. U gniježdilištima se zadržava od marta do

oktobra. Pri selidbi se vidi na jugu zemlje, gdje inače gniježdi, dok jedan broj zimuje u Hercegovini. Međutim, većina ovih drozdova zimu provodi u jugozapadnoj Evropi i sjeverozapadnoj Africi.

Ovaj drozd se, (više od ostalih srodnika) za vrijeme boravka u gniježdilištu, učestalo javlja zvučnim pjevom, protkanim mnogostrukim melodičnim tonovima ugodnim za ljudsko uho. Iz toga vjerovatno proizilazi da na mnogim evropskih jezicima, pored naučnog, nosi i ime "drozd pjevač".

Gnijeздо od mahovine, vlaknaca, slamki, slijepljeno zemljom, pravi na drveću ili visokom grmlju. Izvodi dva legla godišnje od aprila do jula. Snese pet plavozelenih jaja sa crnkastim mrljama (27,3mm x 20,4mm). ženka sjedi na jajima 12 do 13 dana. Oba roditelja brinu o mladim čučavcima koji se osamostale sa tri sedmice.

Prehrana: insekti, larve, male gusjenice, pužići, sitne crvlike životinje, bobice.

3. Drozd bravenjak *Turdus pilaris* (Linne)

njemački: Wacholderdrossel

Redovita je i brojna preletnica i zimovalica u većem dijelu

zemlje. Dolazi u jatima od novembra do marta. Zadržava se uz rubove šuma, na livadama i drugim otvorenim prostorima s mjestimičnim drvećem, grmljem i živicama, te uz potoke i manje stajačice.

Areal rasprostranjenja drozda bravenjaka je srednja i sjeverna Evropa. živi u staništima svijetlih brezovih i borovih šuma, starim parkovima, te na otvorenim vlažnim prostorima s grupnim i pojedinačnim drvećem. Gniježdi se na drveću u malim kolonijama do tridesetak parova. Od aprila do jula snese četiri do pet jaja izvođeci dva legla godišnje.

Prehrana: insekti, larve, male gusjenice, pužići, sitne crvlike životinje, bobice.

Budući da ovaj drozd u velikom broju zimuje u južnoj Evropi, osobito na širim područjima Italije, tamo ga bespoštedno izlovljavaju i na svojim tržnicama plasiraju kao delikatesni prirodni resurs.

Međutim, do prije nekih desetak godina, bilo je i kod nas slučajeva da pojedini inostrani lovci, prilikom lova na fazane i drugu sitnu divljač, odstrijeli po nekog drozda, ali su ga morali, pri obračunu, platiti po cijeni za odstrijeljenu poljsku jarebicu (lovište "Mera" Odžak). U

današnje vrijeme u lovištima susjedne Hrvatske odstrijel drozda bravenjaka kažnjava se globom od 1.600 kuna ("Lovački vjesnik" 1-2/2000).

4. Mali drozd
Turdus iliacus (Linne)
njemački: *Rotdrossel*

U Bosni i Hercegovini je bilježen isključivo za selidbe i zimi od oktobra do početka aprila. Dolazi pojedinačno, rjeđe zajedno u malom broju primjeraka.

Mali drozd je rasprostranjen u zemljama evropskog sjevera, u biotopu svijetlih brezovih šuma. U Skandinaviji se gnijezdi i u močvarnim šumama i većim parkovima. Gniježđenje je na drveću ili grmlju, katkada i u malim kolonijama. Podiže dva legla godišnje, a od maja do jula snese pet do šest jaja, ali, unatoč tome, nigdje nije osobito brojna. U većini evropskih zemalja uveden je kao malobrojna i ugrožena vrsta (ispod 2.000

jedinki) u "crvenu knjigu".

Pored zimovanja u zemljama jugoistočne Evrope, gdje je relativno rijedak, ovaj drozd u većini zimu provodi na jugu Evrope i sjeverozapadu Afrike.

Prehrana: naučno nije poznata.

5. Crni kos
Turdus merula (Linne)
njemački: *Amsel*

Brojna je gnjezdarica i stanařica u čitavoj zemlji. Staništa su mu gajevi i šume svih sastojina, otvoreni krajevi sa šibljem i grmljem od ravnice do brdskih predjela, parkovi i vrtovi. U zapadnoj i srednjoj Evropi je izrazito kulturna (uzgojna) ptica.

I u našim prilikama nije suviše plašljiv. Aktivan je po cio dan, do mraka. U proljeće i ljeti sa visokih mjesta ozelenjenog drveća fićuka razne melodije koje uveseljavaju slušaocce.

Poluloptasto gnijezdo od slamki, stabljika, ilovače oblo-

ženo vlakancima korjenja i travom pravi na drveću ili grmlju. Od početka aprila do jula podiže dva legla. Snese četiri do pet plavozelenih jaja s malim ridastosmedim pjegama (28,6mm x 21mm). ženka (rijetko i mužjak) sjedi na jajima 12 do 14 dana. Oboje brinu o mladim čučavcima koji nakon dvije sedmice napuste gnijezdo, ali ih roditelji hrane još tri sedmice.

Prehrana: raznovrsni insekti i njihove larve, cvrlike životinje, pužići, bobice, voće. Ljeti najčešće jedu popce i skakavce.

6. Planinski kos
Turdus torquatus alpestris (Brehm)
njemački: *Ringdrossel*

Ovaj kos je gnjezdarica naših planinskih područja u staništima svijetlih crnogoričnih i bjelogoričnih šuma. U gnijezdilištima se zadržava od sredine marta ili početka aprila do oktobra. Na skitnji, osobito za

jakih zima, boravi u južnim predjelima zemlje (Hercegovina), dok je u ostalim krajevima rijetko opažan.

Gnijezdo pravi nisko na drveću ili na tlu, dobro zaklonjeno šumskim rastinjem. Od aprila do jula izvodi dva legla. Snese četiri do pet zelenkastih jaja s crvenkastim pjegama (30,4mm x 21,5mm). ženka sjedi na jajima 13 do 15 dana, a oba roditelja se brinu o mladim čučavcima koji se osamostale sa pet sedmica.

Prehrana: insekti i njihove larve i gusenice, cvrlike životinje, pužići, šumski plodovi, razne bobice i voće.

Pjev planinskog kosa čujan je i melodičan. Sličan je pjevu drozda cikelja. Lovci, šumarsko osoblje, planinari i drugi ljubitelji prirode zatečeni u planini bivaju prijatno iznenađeni, osobito u ranim jutarnjim časovima ili u smiraj dana slušajući pjev mnogih ptica, ali posebno planinskog drozda koji je iznad svih milozvučniji.

